

УДК 35.078.1

В. О. ІВАНЦОВ,*кандидат юридичних наук,**викладач кафедри адміністративної діяльності**факультету підготовки фахівців міліції громадської безпеки**Харківського національного університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІЛІЦІЄЮ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ ЩОДО БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Обґрунтовано позицію, згідно з якою міліція наділена повноваженнями із застосування заходів адміністративного примусу щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості. Визначено їх конкретний перелік та особливості застосування деяких із них.

Забезпечення економічної безпеки держави, підтримання фінансової дисципліни та економічного порядку, захист економічних прав та інтересів у відносинах держави та суспільства набуває особливого змісту в умовах складного економічного стану сучасної України. Для виконання зазначених завдань держава в особі уповноважених органів використовує різноманітні засоби, особливе місце серед яких посідають правові, зокрема адміністративно-правові засоби. У свою чергу заходи адміністративного примусу становлять основу правоохоронних адміністративно-правових засобів. Назва останніх сама по собі визначає їх сутність та мету застосування, що полягає в захисті економічних прав громадян.

У наш час повноваженнями із застосування заходів адміністративного примусу наділені кілька державних органів, але не на кожен із них покладено завдання щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості. У складі міліції такими повноваженнями наділено окремі підрозділи. Так, відповідно до п. 1 Положення про Державну службу боротьби з економічною злочинністю [1] (далі – ДСБЕЗ) вона є складовою частиною кримінальної міліції системи МВС, на яку покладено завдання щодо своєчасного припинення злочинів у галузі економіки та запобігання їм; виявлення причин та умов, які сприяють учиненню правопорушень у галузі економіки, та вжиття заходів до їх усунення, що у свою чергу не суперечить ст. 2 Закону України «Про міліцію» [2]. Повноваженнями щодо боротьби із правопорушеннями економічної спрямованості, які вчиняються організованими злочинними групами, наділені також спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВС України (ч. 2 ст. 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [3]). Як виняток, певною мірою

підрозділи міліції, на які покладено обов'язки щодо застосування адміністративно-запобіжних заходів, з метою виявлення правопорушень також сприяють боротьбі з правопорушеннями економічної спрямованості, про що мова піде нижче.

Загальним питанням дослідження адміністративного примусу та системи його заходів присвятили свої праці такі науковці, як Д. М. Бахрах, Ю. П. Битяк, Л. Р. Біла, І. І. Веремеєнко, І. О. Галаган, О. В. Джафарова, Є. В. Додін, М. І. Єропкін, В. В. Зуй, С. В. Ківалов, О. П. Ключніченко, Л. В. Коваль, Т. О. Коломєць, Т. І. Козирева, В. К. Колпаков, О. П. Коренев, Р. С. Мельник, В. К. Шкарупа тощо.

Заходи адміністративного примусу в діяльності міліції неодноразово ставали предметом наукових пошуків. Так, О. М. Бандурка присвятив окреме монографічне дослідження систематизації, класифікації та особливостям застосування заходів адміністративного припинення в діяльності міліції [4], О. Є. Безсертний – адміністративно-запобіжним заходам [5]. Окрема увага також приділена заходам адміністративного примусу в діяльності окремих підрозділів міліції, наприклад органів державної автомобільної інспекції [6] чи місцевої міліції [7] тощо. Беззаперечно фундаментальним дослідженням проблем та особливостей застосування заходів адміністративного примусу в діяльності міліції в Україні є дисертаційне дослідження А. Т. Комзюка «Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції в Україні» [8].

Утім, при визначенні переліку заходів адміністративного примусу в діяльності міліції та особливостей їх застосування вказані вчені дають характеристику таким заходам крізь призму правоохоронного впливу у сфері забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку. Тому більшість заходів адміністративного примусу, що виділені авторами

в діяльності міліції, мають, так би мовити, чітко виражений «поліцейський» характер. При цьому, як слушно, відмічає А. Т. Комзюк, «... заходи адміністративного примусу застосовуються з метою охорони правопорядку, тобто попередження чи припинення правопорушень або притягнення винних до відповідальності (як правило, адміністративної)» [8, с. 47]. Отже, остання не виключає можливості їх застосування для боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості. Як наслідок, низка адміністративно-примусових заходів у діяльності міліції, застосування яких має на меті боротьбу з правопорушеннями економічної спрямованості, залишилися поза увагою дослідників, інші заходи адміністративного примусу висвітлено односторонньо, без урахування повної сфери впливу та мети застосування.

Отже, **мета** даної статті полягає у визначенні конкретних адміністративно-примусових заходів щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості в діяльності міліції, відповідно в удосконаленні їх загального переліку та окресленні особливостей застосування раніше визначених примусових заходів у разі їх застосування щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості.

Не вдаючись у полеміку щодо правильності назви «правопорушення економічної спрямованості», відзначимо, що до останніх ми будемо відносити злочини та адміністративні проступки, об'єктом посягання яких виступають суспільні відносини, що пов'язані з економічними правами фізичних та юридичних осіб, їх інтересами та інтересами держави. У літературі до них відносять суспільні відносини в галузі господарської діяльності, фінансів, підприємницької діяльності, торгівлі, громадського харчування, у сфері послуг, службової діяльності тощо. Звичайно, правопорушення економічної спрямованості закріплені в багатьох нормативно-правових актах. Однак до тих із них, компетенцією щодо боротьби з якими наділена міліція, варто віднести ті, що закріплені статтями 190, 191, 199–211, 213–215, 217–228, 230–235, 366 Кримінального кодексу України [9] (далі – ККУ); 46-2, 133-1, 135, 155, 155-2–156-2, 159, 160, 160-2, 161, 162, 164–164-10, 165-1, 165-2, 181, 184-1, 189-1, 195-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення [10] (далі – КУпАП).

А. Т. Комзюк відмічає, що повноваження міліції, в тому числі щодо застосування різних примусових заходів, визначено Законом України «Про міліцію» [8, с. 47]. Тому при систематизації заходів адміністративного примусу у діяльності міліції автор виходить із необхіднос-

ті аналізу ст. 11 «Права міліції» вказаного закону. Визначення переліку заходів адміністративного примусу щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості, крім ст. 11 Закону України «Про міліцію», на нашу думку, також потребує аналізу п. 5 постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної служби боротьби з економічною злочинністю», де повноваження, передбачені ст. 11 Закону України «Про міліцію», висвітлено саме в контексті їх спрямованості на боротьбу з правопорушеннями економічної спрямованості. Відповідні повноваження міліції, закріплені даними нормативними актами, мають бути проаналізовані щодо відповідності загальним ознакам заходів адміністративного примусу [8, с. 47] з урахуванням мети, яка полягає у запобіганні, припиненні визначених нами вище правопорушень економічної спрямованості та створенні умов для притягнення винних у їх учиненні осіб до відповідальності.

На підставі вищевказаного до заходів адміністративного примусу в діяльності міліції щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості необхідно віднести: 1) вимогу припинити протиправну поведінку; 2) перевірку документів; 3) затримання; 4) огляд; 5) вилучення речей і документів; 6) накладення адміністративних стягнень; 7) внесення подань до державних органів, підприємств, установ, організацій, посадовим особам про необхідність усунення причин та умов, які сприяли вчиненню правопорушень; 8) відвідування підприємств, установ і організацій; 9) вимога проведення інвентаризацій і ревізій відповідних сфер фінансово-господарської діяльності; 10) опечатування кас, складів, архівів.

Серед вищезазначених заходів не матиме певних особливостей застосування щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості в діяльності міліції лише внесення подань до державних органів, підприємств, установ, організацій, посадовим особам про необхідність усунення причин та умов, які сприяли вчиненню відповідних правопорушень та накладення адміністративних стягнень.

Застосування вимоги припинення протиправної поведінки є доволі поширеним серед державних органів, на які покладено завдання щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості, наприклад органів державної контрольно-ревізійної служби, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку тощо.

Право міліції із застосування зазначеного заходу передбачено п. 1 ст. 11 Закону України «Про міліцію». Утім, його чинна редакція

створює перешкоди для його застосування щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості. Відповідно до Закону міліція має право висувати вимогу припинення протиправної поведінки до громадян і службових осіб, які порушують громадський порядок. На нашу думку, таку позицію законодавця не можна визнати зваженою, адже на міліцію покладено завдання щодо боротьби з різного роду правопорушеннями, що вимагає застосовувати даний захід із метою припинення різних правопорушень залежно від обставин, що виникли.

Ми вважаємо, що стосовно боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості переважно підрозділи ДСБЕЗ можуть активно застосовувати даний захід з метою припинення правопорушень, передбачених статтями 155, 156, 156-1, 159, 160 тощо КУпАП. Переконані, що така вимога за необхідності має оформлюватися письмово та направлятися до керівників підприємств, установ та організацій і бути обов'язковою для виконання, наприклад, у разі відсутності бухгалтерського обліку (ст. 164-2 КУпАП), ухилення від взяття на облік страхувальника як платника страхових внесків (ст. 165-1 КУпАП).

Наступним адміністративно-примусовим заходом є перевірка документів, яка відповідно до п. 2 ст. 11 Закону України «Про міліцію» може бути пов'язана з: перевіркою у громадян документів, які посвідчують їх особу, в разі підозри у вчиненні правопорушення та перевіркою різноманітних документів під час здійснення контролю і нагляду за додержанням відповідних правил.

Перевірку документів, що посвідчують особу, у літературі беззастережно відносять до адміністративно-запобіжних заходів [5 с. 35; 8, с. 105–108]. На нашу думку, чинна редакція п. 2 ст. 11 Закону «Про міліцію» має трактуватися дещо інакше, особливо в контексті застосування даного заходу щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості. Так, застосування перевірки документів як адміністративно-запобіжного заходу свідчить про трактування мети його застосування – «підозри у вчиненні правопорушення» – як такої, що ґрунтується на внутрішньому переконанні працівника міліції стосовно вчинення конкретною особою будь-якого правопорушення, хоча А. Т. Комзюк і підкреслює, що така підозра має ґрунтуватися на цілком конкретних фактах (наявність відповідної оперативної інформації, поведінка особи тощо) [8, с. 106]. При цьому необхідно відзначити, що жоден нормативно-правовий акт не встановлює обов'язок громадян мати при собі документи, що посвідчують

особу. Тому громадянин, у якого немає документів, у зв'язку з чим він не може пред'явити їх на вимогу працівника міліції, котрий його запідозрив у вчиненні правопорушення, не є порушником жодних нормативно-правових приписів. Відповідно відсутність документів, що посвідчують особу, не є підставою для застосування інших адміністративно-примусових заходів, наприклад затримання з метою встановлення особи, умовою застосування якого є вчинення адміністративного правопорушення, що впливає зі змісту статей 260, 263 КУпАП та п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про міліцію». Таким чином, на нашу думку, даний захід можна застосовувати до особи при вчиненні нею правопорушення. Ми вважаємо, що в цій нормі вказівку на перевірку документів «при підозрі громадян у вчиненні правопорушення» необхідно вбачати обов'язок дотримання працівниками міліції презумпції невинуватості, адже вина особи у вчиненні правопорушення ще не доведена, тому працівник міліції може лише робити припущення, що конкретна особа є правопорушником, і перевірити документи у громадян, дії чи бездіяльність яких підпадають під кваліфікацію адміністративного правопорушення, передусім для забезпечення можливості скласти протокол про адміністративне правопорушення.

Перевірка документів під час здійснення контролю і нагляду за додержанням відповідних правил щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості має місце під час проведення перевірок та фактично є складовою такої діяльності. Право міліції проводити перевірки суб'єктів господарської діяльності закріплено п. 24 ст. 11 Закону України «Про міліцію», згідно з яким співробітники міліції вправі приступити до проведення перевірки суб'єктів господарської діяльності за умови наявності направлення на перевірку, у якому зазначаються дата його видачі, назва підрозділу міліції, мета, вид, підстави, дата початку та дата закінчення перевірки, посади, звання та прізвища посадових осіб підрозділу міліції, які проводитимуть перевірку. Більше жодної інформації щодо порядку, строків, конкретного виду перевірки, яку має право проводити міліція, чинні нормативно-правові акти не надають. У практичній діяльності міліція проводить лише позапланові перевірки суб'єктів господарської діяльності, що вказує на необхідність негайного регламентування підстав її проведення, адже найпоширенішою підставою є заява особи про наявність правопорушення.

Не визначеним залишається порядок оформлення перевірок міліцією. Так, зі змісту п. 24

ст. 11 Закону України «Про міліцію» можна зробити висновок, що за фактом проведення перевірки має бути складено протокол, тоді як таким документом у діяльності інших державних органів є акт перевірки, що негативно позначається на взаємодії міліції з іншими державними органами щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості, забезпечення прав об'єктів перевірки тощо.

Чинне місце серед заходів адміністративного примусу у діяльності міліції посідає адміністративне затримання, яке в разі його застосування відповідно до абзаців 5, 6, 8, 10, 11 п. 5 ст. 11 Закону України «Про міліцію» виступає як самостійний захід адміністративного припинення або забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, про що свідчать абзаци 4 і 7 п. 5 ст. 11 Закону України «Про міліцію» та ст. 262 КУпАП. При цьому згідно зі ст. 262 КУпАП щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості міліція має право провадити затримання лише до осіб при порушенні ними правил про валютні операції, торгівлі з рук у невстановлених місцях, незаконному продажу товарів та інших предметів. До останніх, на нашу думку, необхідно віднести правопорушення, передбачені статтями 164, 164-6, 164-9, 195-6 КУпАП.

Стосовно юридичної природи огляду як заходу адміністративного примусу останнім часом набула поширення точка зору, згідно з якою огляд залежно від обставин і мети застосування може бути й адміністративно-запобіжним заходом, і заходом адміністративного припинення [4, с. 89; 8, с. 109]. При цьому огляд полягає у проведенні особистого огляду та огляду речей, вантажів, багажу, виробничих, складських, торговельних, службових приміщень, транспортних засобів та інших місць зберігання і використання майна тощо. Застосування міліцією огляду як адміністративно-запобіжного заходу може мати місце при огляді речей, багажу, транспортних засобів за умови відсутності правопорушення з метою виявлення будь-яких з них, в тому числі правопорушень економічної спрямованості. Так, при огляді транспортною міліцією ручної поклажі можуть бути виявлені товари, речовини або цінності, що свідчать про контрабанду (ст. 201 ККУ); працівниками Державтоінспекції при огляді вантажу, крім того, можуть бути виявлені алкогольні напої чи тютюнові вироби, на яких немає марок акцизного збору або які є підробленими чи фальсифікованими (ст. 164-5 КУпАП), примірники аудіовізуальних товарів, фонограм, що незаконно розповсюджуються

(ст. 164-9 КУпАП) тощо. Однак у переважній більшості огляд щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості застосовується, як і адміністративне затримання, як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. До них, крім вищевказаних (при характеристиці затримання та огляду), необхідно віднести правопорушення, передбачені статтями 164-3, 164-5, 164-6, 164-7, 164-10, 181 КУпАП.

Ще одним заходом адміністративного примусу щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості є вилучення речей і документів. Згідно зі ст. 265 КУпАП вилученню підлягають речі та документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення та виявлені під час затримання, особистого огляду та огляду речей. Зі змісту визначених нами адміністративних правопорушень економічної спрямованості, при вчиненні яких працівники міліції мають право впровадити адміністративне затримання чи провести огляд ми можемо зробити висновок, що підлягають вилученню лише речі, які є безпосереднім об'єктом (предметом) правопорушення. Особливістю вилучення документів щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості у діяльності міліції полягає в тому, що даний захід застосовується її працівниками при проведенні перевірки суб'єктів господарювання. Такі документи мають свідчити про правопорушення, а їх перелік, на нашу думку, становлять грошові та бухгалтерські документи, звіти, кошториси, інші документи, що підтверджують надходження та витрачання коштів і матеріальних цінностей.

До особливостей застосування даного заходу можна віднести також форми вилучення документів, а саме: копії та оригінали. Працівники міліції мають право вилучати оригінали документів за рішенням суду. Копії повинні робитися з оригіналів документів за рахунок органу міліції, при цьому особам, щодо яких проводиться перевірка, має бути залишено опис документів, з яких зроблено копії. Ці та інші загальні правила вилучення документів визначено п. 24 ст. 11 Закону України «Про міліцію». Однак поза сферою нормативно-правового регулювання залишаються питання стосовно необхідності складення документів про вилучення документів. Ми виходимо з того, що вилучення документів здійснюється під час проведення перевірки, відповідно про їх вилучення має робитися запис в протоколі про перевірку або у протоколі про адміністративне правопорушення у разі його виявлення під час проведення останньої.

Окрему увагу слід приділити з'ясуванню юридичного змісту даного заходу адміністративного примусу. Враховуючи, що міліція може проводити лише позапланові перевірки, тобто за наявності достатніх підстав вважати, що на майбутньому об'єкті перевірки є правопорушення економічної спрямованості, вилучення оригіналів документів застосовується з метою підтвердження наявності конкретного порушення, відповідно його припинення та забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення чи прийняття рішення щодо порушення кримінальної справи. Вилучення копій документів, що свідчать про правопорушення, також спрямоване на переривання протиправної поведінки з метою фіксації правопорушення в момент перевірки оригіналів документів, відвернення можливості підміни оригіналів документів особою, що перевіряється, забезпечити можливість звернення до суду для отримання дозволу на вилучення оригіналів документів тощо. При цьому копія такого документу має бути засвідчена особою, що перевіряється, інакше копія не матиме юридичної сили. На жаль, чинне законодавство не містить вказівки про обов'язок особи, що перевіряється, затверджувати копії документів, що вилучаються.

Щодо відвідування підприємств, установ та організацій, то з метою боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості переважно працівники ДСБЕЗ мають право безперешкодно входити до приміщень підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності (крім іноземних дипломатичних представництв), до виробничих приміщень, складів, сховищ, що використовуються громадянами для зайняття господарською діяльністю з метою застосування інших заходів адміністративного примусу, а саме: перевірки документів (суб'єктів господарювання) та огляду (виробничих, складських, торгівельних та інших приміщень). А тому його застосування, як і в попередньому випадку, має на меті насамперед припинення правопорушень економічної спрямованості, у той час як у літературі даний захід прийнято відносити до адміністративно-запобіжних [8, с. 112].

Необхідно відзначити, що такі примусові заходи, як вимога проведення інвентаризацій і

ревізій відповідних сфер фінансово-господарської діяльності та опечатування кас, складів та архівів, уперше визначені як заходи адміністративного примусу у діяльності міліції. Тому їх застосування саме по собі вже є особливістю адміністративно-примусової діяльності міліції щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості. У літературі цим заходам не приділено належної уваги, тому їх характеристика потребує окремого дослідження. Ми, висловлюючи власну позицію, відзначимо, що застосування міліцією першого заходу має на меті виявлення правопорушень економічної спрямованості, завданнями щодо боротьби з якими наділені її підрозділи, а тому його необхідно визнати адміністративно-запобіжним заходом. Опечатування кас, складів та архівів, на нашу думку, застосовується в разі відмови керівників підприємств, установ і організацій, що перевіряються, у проведенні інвентаризацій з метою збереження недоторканності документів, грошей та товарно-матеріальних цінностей та відповідно забезпечення можливості застосування інших заходів адміністративного примусу (наприклад вилучення оригіналів документів), що дає підстави визначити його як захід адміністративного припинення.

Таким чином, на міліцію покладено комплекс окремих завдань щодо боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості, виконання яких стає можливим шляхом застосування заходів адміністративного примусу. Останні характеризуються рядом особливостей, що полягають у застосуванні окремих заходів виключно з метою боротьби з правопорушеннями економічної спрямованості та особливостей (відмінностей) щодо застосування загальноновизначених заходів адміністративного примусу, що позначається на необхідності переосмислення їх змісту, юридичної природи, класифікації тощо.

Наприкінці відзначимо, що в рамках однієї статті не можливо повністю розкрити поставлене питання, окреслені нами особливості мають швидше загальний характер та потребують свого подальшого дослідження, особливо в контексті недоліків та проблем нормативно-правового регулювання застосування даних заходів.

Список використаної літератури

1. Про утворення Державної служби боротьби з економічною злочинністю : постанова Кабінету Міністрів України від 5 лип. 1993 р. № 510 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. – № 2. – Ст. 30.
2. Про міліцію : закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : закон України від 30 черв. 1993 р. № 3341-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
4. Бандурка О. М. Заходи адміністративного припинення в діяльності міліції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Бандурка Олександр Маркович. – Х., 1994. – 151 с.

5. Безсмертний Є. О. Адміністративно-запобіжні заходи, що застосовуються органами внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Безсмертний Євген Олександрович. – Х., 1997. – 161 с.
6. Салманова О. Ю. Адміністративно-правові засоби забезпечення міліцією безпеки дорожнього руху : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Салманова Олена Юрївна. – Х., 2002. – 232 с.
7. Комзюк А. Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Комзюк Анатолій Трохимович. – Х., 2002. – 408 с.
8. Сергєєв А. В. Організаційно-правові засади діяльності підрозділів місцевої міліції щодо охорони громадського порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Сергєєв Анатолій Вікторович. – Х., 2004. – 216 с.
9. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Дод. до № 51. – Ст. 1122.

Надійшла до редколегії 20.04.2011

ИВАНЦОВ В. А. ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ МИЛИЦИЕЙ МЕР АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРИНУЖДЕНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО БОРЬБЫ С ПРАВОНАРУШЕНИЯМИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ

Обоснована позиція, в соответствии с которой милиция наделена полномочиями по применению мер административного принуждения относительно борьбы с правонарушениями экономической направленности. Определен их конкретный перечень и особенности применения некоторых из них.

IVANTSOV V. FEATURES OF ADMINISTRATIVE COMPULSION MEANS IN MILITIA ACTIVITY TO FIGHT AGAINST ECONOMIC OFFENCES

It is grounded that militia is provided with powers on application of administrative compulsion means in relation to a fight against of economic offences. Their list and features of application is a result certain some from them.

УДК 342.5

В. А. МИКОЛЕНКО,

здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА КОЛА СУБ'ЄКТІВ АДМИНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Розглянуто теоретичні напрацювання вчених з проблематики суб'єктів адміністративного права. Надано авторське визначення поняття «суб'єкти адміністративного права» та сформульовано їх перелік.

Проблема суб'єктів адміністративного права є однією з найважливіших у науці адміністративного права, адже мова йде про коло осіб, які мають права і виконують обов'язки передбачені нормами адміністративного права. З огляду на це проблематика суб'єктів адміністративного права неодноразово була предметом дослідження вчених, серед яких слід виділити В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурку, Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, І. А. Галагана, А. П. Гетьмана, С. В. Ківалова, Ю. М. Козлова, В. К. Колпакова, А. П. Коренева, В. І. Новосолова, Г. І. Петрова, Ю. М. Старилова, О. М. Якубу, Ц. Я. Ямпольську. Разом із тим, незважаючи на достатню кількість праць у цій сфері, дотепер немає єдності серед науковців щодо визначення поняття «суб'єкти адміністративного права», кола суб'єктів адміністративного права, їх класифікації.

Виходячи з цього метою статті є надання авторського визначення поняття суб'єктів адміністративного права та визначення їх кола.

У навчальній та науковій літературі можна виокремити декілька визначень поняття «суб'єкти адміністративного права». Так, В. К. Колпаков під суб'єктами адміністративного права розуміє учасників суспільних відносин, які мають суб'єктивні права та виконують юридичні (суб'єктивні) обов'язки, встановлені адміністративно-правовими нормами [1, с. 189]. Ю. М. Старилов вказує, що суб'єкти адміністративного права – це реальні учасники адміністративно-правових відносин, які, володіючи адміністративно-правовим статусом, беруть участь в організації публічного управління (державного і муніципального), у самій управлінській діяльності, а також у процесі управління (адміністративних